

Оштро Перце и библиотерапија

Циљеви пројекта:

- подстицање сарадње библиотекара и наставника у примени библиотерапије у раду са ученицима,
- развијање читалачке, медијске и дигиталне писмености ученика,
- развијање емоционалне и социјалне писмености и креативности ученика,
- развијање међупредметних компетенција ученика,
- афирмација постигнућа ученика у области стваралаштва,
- афирмација постигнућа/активности библиотекара и наставника.

Пројекат је реализован од октобра 2022. до маја 2023. Наставници и библиотекарка су организовали часове тематске наставе за ученике трећег и шестог разреда, као и часове за обраду књижевних дела предвиђена програмом пројекта и часове посвећене изради задатака/радова у различитим категоријама.

Пројекат је реализован кроз две групе активности:

1. Библиотерапија - разговор о књизи, развијање емоционалне и социјалне писмености

Након читања дела предвиђених програмом деца су промишљала о понашању ликова и ситуацијама у којима се налазе, поредили их са својим животом (кроз личне примере) и стицали нове увиде (закључке и поуке) који могу да им помогну у проналажењу решења личних проблема. Тако су развијали вештине емоционалне и социјалне писмености (управљање емоцијама, изградња идентитета и успешна комуникација).

2. Израда задатака - развијање креативности

Даље активности су обухватиле разговор о делу и приказивање његовог садржаја из различитих углова што подразумева креативност. Ученици трећег разреда су писали приказе прочитаних дела и илустровали их. Цртали су корице за књигу „Од читања се расте“ и писали саставе у вези са књигама и читањем. Књигу су приказали кроз разговор са њеним јунацима који су сада ученици трећег разреда. Састављали су причу по узору на бајку „Себични цин“, драматизовали је и извели као драмски комад. Роман „Доживљаји мачка Тоше“ представили су кроз разгледнице, поруке, које јунаци пишу једни другима

Ученици шестог разреда су писали приказ романа „Мој дека је био трешња“, говорили о догађајима из романа из угла неког од јунака и осмишљавали интервју са појединим ликовима. На часовима технике и технологије израђивали су модел сеоског дворишта, на часовима ликовне културе цртали илустрације.

Месец књига и Месец школских библиотека

Поводом Месеца књига и Месеца школских библиотека, библиотекарка Слађана Галушка је одржала часове са ученицима четвртог разреда од 7. до 12. октобра 2022. У уводном делу часа тема разговора је била важност читања (учење, богаћење речника, забава, развијање маште...). Затим су ђаци читали народну причу „Ветар и Сунце“, анализирали је и тумачили је. Имали су задатак да наставе причу тако да ликови имају другачије особине или да направе нову причу у којој ће Ветар и Сунце бити у људском облику и показати шта све могу да ураде. Ученици су били веома маштовити – осмислили су заплете у којима Ветар тражи реванш и показује да може бити добар, Ветар и Сунце се играју тако што мењају временске прилике у току дана и гледају како то утиче на децу, долазе у школско двориште и са децом играју између две ватре. На крају часа још једном су се подсетили важности читања на примеру ове приче и закључили да су научили важне животне поруке, развијали машту и огледали се у стварању приче.

Слични часови су одржани и у другом разреду. Након разговора о важности читања ученици су читали песму „Два јарца“ Душка Трифуновића, анализирали је и тумачили. Задатак је био да замисле да су то они исти јарчеви из Доситејевог басне „Два јарца“ и испричају догађаје из басне и песме из угла једног од јарчева. Онда су у заплет уведене и козе из басне „Две козе“ као посматрачи догађаја из песме и требало је и да из њиховог угла испричају шта се дешавало прошле године, а шта данас. Било је веома интересантних прича о томе како су јарчеви и козе постали пријатељи и како проводе дане у дружењу и игри. Ученици су писали своје приче и илустровали их.

Од читања се расте

Часови тематске наставе „Од читања се расте“ реализовале су учитељице трећег разреда и библиотекарка са ученицима трећег разреда током једне седмице, од 17. до 21. октобра 2022. године. Активности су повезале обраду књиге „Од читања се расте“, обележавање Месеца књиге и Месеца школских библиотека и причу о важности читања кроз садржај више наставних предмета. Циљ тематске недеље: Развијање љубави према читању и стицање свести о важности читања и разумевања прочитаног; оспособљавање ученика да тумаче књижевно дело и препознају утицај прочитаних књига на свој развој, развијање вештина комуникације, способности за изражавање свог мишљења, тимског рада и самовредновања. Кроз разговор са библиотекарком ученици су закључили зашто је читање важно: Читањем се долази до потребних информација и образује, шири и развија способност мишљења, развија се човек као особа и стиче самопоуздање. Надаље, читањем се забавља, крати време и оно појединца чини креативнијим и маштовитијим. Кроз читање књижевних дела не учи се само о поједином писцу и садржају текста, већ о људима, временима, обичајима, друштвима, али и о себи. Читање књижевних дела важно је и због активног коришћења језиком, због препричавања властитих искустава и могућности да будемо креативни и створимо своје књижевно дело. Ученици су тумачили наслов књиге „Од читања се расте“ и говорили како је главна јунакиња Тамара порасла од читања (стицање знања, учење нових речи, подстицање радозналости и развијање маште, јачање самопоуздања, самодисциплине и одговорности). Од једног незаинтересованог, поспаног и тврдоглавог детета, Тамара постаје весела, задовољна и све сигурнија у себе. Затим су ученици говорили о књигама које воле да читају и како су од њих порасли – шта су научили и како је то променило њихов живот.

Ученици су писали саставе на теме „Како сам порастао од књиге“, „Књига ме води у свет маште“ и „Шта за мене значи књига“. На основу прочитаног осмишљавали су и цртали корице за књигу „Од читања се расте“ или своју омиљену књигу. На часу одељенског старешине ученици су разговарали о књигама које су им се допале и порукама које су на њих оставиле највећи утисак. Одабране поруке су записивали и кроз тимски рад израдили пано. У вредновању су и ученици и учитељице оценили активности веома успешним.

О дугмету и срећи

У сарадњи библиотекара и учитеља обрађен је роман „О дугмету и срећи“ Јасминке Петровић са ученицима четвртог разреда на часовима тематске наставе у децембру 2022. Циљ активности: Оспособљавање ученика да тумаче идеје романа „О дугмету и срећи“, одреде начин на који се главни јунак мења и препознају утицај романа на свој развој, стицање самопоуздања и развијање толеранције, Тумачење песме „Освајање среће“ Душка Радовића и повезивање са садржајем романа „О дугмету и срећи“.

У одељењу IV₅ учитељица Весна Зеџ је одржала први час обраде романа, на коме је присуствовала Слађана Галушка. На овом часу ученици су постепено уведени у тематску недељу и вишедневну обраду овог књижевног дела. Током два часа српског језика ученици су анализирали роман и одређивали начин на који се главни јунак Јован мења, од прве реченице „Неки људи баш немају среће! Ево на пример ја.“ до последње „Неки људи баш имају среће! Ево на пример ја.“ Разговарали су о томе како се Јованова осећања мењају током дешавања у роману, како дечак који је због болести тужан, усамљен, уплашен, несрећан и нема пријатеља поступно мења понашање, прихвата себе таквог какав јесте, открива да постоје ствари у којим је веома успешан (креативан је и духовит и уме лепо да пише, брзо размишља, зрео је за своје године...), стиче самопоуздање и пријатеље и постаје срећан. Ђаци су одређивали на који начин се друга деца и одрасли понашају према Јовану због тога што се разликује од друге деце – подсмевају му се, дају му погрдне надимке, сажалевају га, насилни су. Повезивали су то са темом толеранције и говорили о важности толеранције. Ученици су одредили тему и поруке романа и откривали како те поруке могу да искористе у свом животу, како да стекну самопоуздања, буду толерантни и лакше се изборе са животним потешкоћама. У вези са насловом романа и начином на који Јован проналази срећу, ученици су говорили о томе шта је за њих срећа. На часу одељењског старешине тема разговора је била срећа.

Ученици су читали песму Душка Радовића „Освајање среће“, тумачили је и повезивали са садржајем романа „О дугмету и срећи“. Подсетили су се детаља из живота и рада Душка Радовића и тако се прикључили обележавању сто година од његовог рођења. На часу ликовне културе ученици су имали задатак да нацртају дугме и у њему испишу шта је за њих срећа. Њихови радови су постављени на пано на ком су исписане реченице из романа и стихови и реченице Душка Радовића о срећи. У вредновању активности ученици су рекли да им се роман веома свидео, да су разумели да је важно да верују у себе, да буду креативни и толерантни и да су научили да препознају срећу у малим свакодневним стварима као што су: бити здрав, имати породицу и пријатеље, бавити се спортом, шетати пса у парку, добити добру оцену, гледати добар филм, одмарати се...

Орлови рано лете

У оквиру пројекта Оштро Перце библиотекарка Слађана Галушка и наставница српског језика и књижевности Сања Бублић одржале су заједничке часове са ученицима шестог разреда крајем јануара 2023. Тема је била Како написати приказ романа „Орлови рано лете“ Бранка Ћопића, а циљ часова Оспособљавање ученика да тумаче књижевно дело, свет књижевног дела доведу у везу са сопственим искуством, размишљањима и светом у којем живе и напишу приказ дела. Ученици су разговарали са библиотекарком о томе шта је приказ књиге и које елементе садржи и затим су казивали своја размишљања о роману и сви заједно правили приказ. Упоредивали су књигу и филм и говорили о сличностима и разликама, занимљивостима и деловима и ликовима који им се највише свиђају. У даљем току часа тема је била библиотерапија. Након кратког подсећања на значење појма ученици су кроз дискусију промишљали о роману „Орлови рано лете“, о осећањима, понашању ликовна и ситуацијама у којима се налазе и поредили су их са својим животом. На крају су, у односу на поруке књиге и закључке донете на часу, још једном говорили о томе коме би препоручили за читање роман „Орлови рано лете“. За домаћи задатак су писали приказе, а неколико ученица VI₃ представило је роман једним паноом.

Себични цин

За ученике трећег разреда учитељице, библиотекарка и вероучитељ су организовали у фебруару 2023. часове тематске недеље „Себични цин“. Одржана су три часа српског језика. Након читања бајке ученици су са библиотекарком анализирали и тумачили бајку „Себични цин“: одређивали су тему, тематске целине, поруке бајке и особине ликова. Уочавали су елементе бајке у односу на особине ауторске бајке: фантастични догађаји и ликови (цин, природне појаве са људским особинама), време и место, промене које доживљава цин. Истакнута је супротност између добра и зла, деце и цина, и паралела између цинове баште и цинове душе и између изгледа баште и дечјих осећања. Појашњен је појам себичности и ђаци су увидели последице циновог понашања, како долази до промена понашања и како настаје преображај. Посебно је су разматрали питање: Да ли бајка има срећан или тужан крај? Ученици су препознавали хришћанске мотиве у бајци: опис циновог предивног врта је слика рајског врта, дечак је заправо визија Исуса Христа. Одсуство љубави за друге једнака је негацији живота (башта без деце, окована снегом и ледом), а победа над себичношћу значи повратак и победу пуног живота (расцветана башта, деца у њој, рушење зида). На трећем часу су ученици утврђивали знање о одликама бајке и врстама казивања и осмишљавали своје бајке. За домаћи задатак ученици су писали приказе бајке „Себични цин“ и своје ауторске бајке. На часовима ликовне културе илустровали су бајку „Себични цин“ и бајке које су сами писали. На заједничком часу веронауке и грађанског васпитања вероучитељ је са ученицима разговарао о хришћанским мотивима у бајци – циновом врту као рајском врту, покајању и праштању и важности љубави за срећан живот. Оцена ученика је да су активности биле веома занимљиве, научили су да не треба да буду себични, допало им се да буду писци и закључили су да то није лако.

Мој дека је био трешња

Наставница српског језика Сања Бублић, библиотекарка Слађана Галушка, наставници грађанског васпитања Марко Митровић, веронауке Предраг Младеновић, технике и технологије Наташа Томић и Ирина Гајић и ликовне културе Ивана Смиљковић Чевизовић организовали су часове тематске наставе са ученицима шестог разреда на тему „Мој дека је био трешња“, у марту и априлу 2023. Циљ часова је био Оспособљавање ученика да тумаче роман „Мој дека је био трешња“, свет књижевног дела доведу у везу са сопственим искуством, размишљањима и светом у којем живе, и самостално креативно стваралаштво. На часовима српског језика ученици су анализирали роман, разговарали о доживљајима јунака, препознавали поједине ситуације из света књиге у свом животу, откривали поруке. Писали су приказ романа, говорили о догађајима из романа из угла неког од јунака и осмишљавали интервју са појединим ликовима. Након тумачења романа на часовима српског језика, ученици су о роману причали и на часовима веронауке и грађанског васпитања разматрајући питања као што су: породичне вредности, живот у селу и граду, губитак ближњих и сл. На часовима технике и технологије израдили су модел сеоског дворишта. Ученици су направили макете сеоског домаћинства на часовима технике и технологије и илустровали роман на часовима ликовне културе.

Доживљаји мачка Тоше

За ученике трећег разреда учитељице и библиотекарка су организовали у марту 2023. часове тематске наставе „Доживљаји мачка Тоше“. На часовима српског језика ученици су са библиотекарком анализирали и тумачили роман „Доживљаји мачка Тоше“, одређивали су тему, поруке и особине ликова, уочавали основну структуру и елементе дечијег романа. Причали су о деловима књиге који су их насмејали и откривали различите начине на које писац гради хумор, као што су бајковита садржина приче, пуна необичних локација и догађаја и неочекиваних обрта, имена места и ликова, изокретање смисла, употреба устаљених фраза итд. Говорили о томе зашто је коришћење хумора важно за њих када читају неко дело и замишљали како би свој текст учинили смешним и забавним за читаоце. Откривали су значења непознатих речи и устаљених израза. Ученици су писали приказе романа и илустровали га цртежима и фигурицама од пластелина.

Читамо, пишемо, стварамо

Пројекат „Позив на маштање“ или „Читамо, пишемо, стварамо“ реализовале су са ученицима III₄ и III₅ учитељице Милица Растовић и Наталија Мићић и библиотекарка Слађана Галушка од октобра 2022. до априла 2023. Циљ пројекта је Развијање љубави према читању, писању и ликовном и драмском стваралаштву кроз часове тематске наставе, истраживачко и вршњачко учење и игру; промоција читања и постигнућа ученика и продуката пројекта. Активности су обухватиле часове тематске наставе „Од читања се расте“ „Себични цин“ и „Доживљаји мачка Тоше“. Ученици су анализирали и тумачили три књижевна дела, затим су писали, цртали и глумили, тј. на необичан начин представили та дела и тако промовисали важност читања, писања и стварања. У октобру 2022. читали су књигу „Од читања се расте“ Јасминке Петровић, цртали корице за њу и писали саставе у вези са књигама и читањем. Књигу су приказали кроз разговор са њеним јунацима који су сада ученици трећег разреда. Оно о чему они говоре су приче из учioniца III₄ и III₅. Активности пројекта су настављене у другом полугодишту. Тумачили су бајку „Себични цин“ Оскара Вајлда у фебруару 2023, писали приказе бајке и илустровали је. Осмислили су бајку чија је тема себични цин данас и претворили је у драмски текст „Себични музичар“. У марту 2023. су читали роман „Доживљаји мачка Тоше“ Бранка Ћопића, писали су приказе и цртали илустрације, направили пано – причу у сликама састављену од појединачних сцена из романа и разгледнице које су јунаци романа писали једни другима. Продукти пројекта су представљени на посебној веб страни [Позив на маштање](#).

Јавни час за презентацију тока и продуката пројекта одржан је 20. априла за родитеље ученика и 21. априла за ученике остала три одељења трећег разреда и једно одељење четвртог. Часу су присуствовале и учитељице и директорка Јована Миленковић и педагог Татјана Перишић. Публика је видела интервју са јунацима књиге „Од читања се расте“ кроз два видео прилога и драмски комад „Себични музичар“, пано – причу у сликама састављену од појединачних сцена из романа „Доживљаји мачка Тоше“ и разгледнице које су јунаци романа писали једни другима. Решавали су математичке задатке чији је текст везан за ова три књижевна дела и они који су тачно одговорили, добили су поклоне (јабукe и крушке из врта музичара Павла). На крају су уживали у атмосфери вашара у Преварантовцу уз духовите рекламе за разноврзне производе и одиграно ерско коло. У вредновању на крају часа родитељи су рекли да је час био одличан, да треба и даље организовати сличне активности. Ученицима се највише допао драмски комад, квиз, награде и рекламе на вашару. Било им је занимљиво и смешно. Директорка и педагог су похвалиле активности ученика током пројекта и сам час и позвале друга одељења да припреме неке сличне активности. Ученици III₄ и III₅ су се захвалили посетиоцима на доласку и рекли да су уживали током пројекта, читали, стварали, дружили се и учили.

Међународни дан дечије књиге

Међународни дан дечије књиге обележен је часовима библиотекара са ученицима другог и четвртог разреда одржаним крајем марта и почетком априла 2023. Библиотекарка је са ученицима разговарала о важности читања бајки, посебно о Андерсеновим бајкама „Царево ново одело“ (2. разред) и „Ружно паче“ (4. разред), о њиховом садржају и порукама. Ученици су рекли да су из ових бајки научили да треба да верују у себе и своје знање, да буду искрени и дане користе лукавство и мудрост за преваре, да треба да поштују друге без обзира на разлике које постоје међу нама и да човек кад се труди, може да оствари оно што жели. Ученици су добили задатак да пишу приказе бајки и да их илуструју, као и да саставе своје бајке.

У априлу је библиотекарка одржала часове и са ученицима првог разреда. Разговарала је са њима о порукама приче „Голуб и пчела“ и басне „Лисица и гавран“. Ученици су затим писали приказе и цртали илустрације ових дела.